

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองคลัง เทศบาลตำบลค่าน้ำแซบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ที่ อบ ๗๗๔๐๒/๒๕๖๔ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง การประเมินความเสี่ยงเพื่อป้องกันการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลค่าน้ำแซบ

๑. ความเป็นมา

ประเทศไทยได้พยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตในระดับประเทศอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการบูรณาการทุกภาคส่วนให้เล็งเห็นถึงภัยร้ายที่ส่งผลกระทบต่อประเทศอย่างมหาศาล อีกทั้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในทุกมิติคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้หน่วยงานภาครัฐเข้าร่วมโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการทุจริตในประเทศไทย ในการดำเนินการประเมินเพื่อวัดระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานโดยมีการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence based) ให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริต การบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้

๒. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์เพื่อป้องกันการทุจริต

ผลประโยชน์ทับซ้อน ความหมายของ สำนักงาน ก.พ. สถานการณ์หรือการกระทำของบุคคล (ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท ผู้บริหาร) มีผลประโยชน์ ส่วนตนเข้ามาเกี่ยวข้อง จนส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนั้น การกระทำ ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนาหรือไม่เจตนา หรือ บางเรื่อง เป็นการปฏิบัติสืบทอดกันมา จนไม่เห็นว่าเป็นสิ่งผิด แต่อย่างไรก็ตามการกระทำ ความผิดทางจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ (ประโยชน์ ของส่วนรวม) แต่กลับตัดสินใจปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

การวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงหมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบ ในการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจาก ๒ ปัจจัยหลัก คือ

๑. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง

๒. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๓.๑ การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

เทคนิคในการระบุความเสี่ยงหรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

๑. การระดมสมอง / การสัมภาษณ์
๒. การออกแบบสอบถาม
๓. การถกเถียงหยิบยกประเด็นที่มีโอกาสเกิด
๔. การเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติกับองค์กรอื่น

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในครั้งนี้ใช้วิธีการระดมสมอง เพื่อระบุความเสี่ยงด้านการจัดซื้อจัดจ้าง การหักล้างเงินยืมทรอองและการเบิกจ่ายงบประมาณ ซึ่งสามารถระบุความเสี่ยงได้ดังนี้

ตารางที่ ๑ : ระบุความเสี่ยง(Know Factor และ Unknown Factor)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	
		Known Factor	Unknown Factor
๑	การกำหนดราคากลาง - กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องการกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค		✓
๒	การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการลงทะเบียนทรัพย์สิน(ครุภัณฑ์) ๑) การจัดซื้อจัดจ้าง/ลงนามสัญญา - บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบเกี่ยวกับการระบุ ตรวจสอบ และแยกประเภททรัพย์สิน ๒) การตรวจรับงาน/การเบิกจ่ายเงิน/การลงทะเบียนทรัพย์สิน - ความผิดพลาดจากการแยกประเภทครุภัณฑ์ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบการลงทะเบียนทรัพย์สิน	✓	✓
๓	กระบวนการหักล้างเงินยืมทรออง ๑) การนำหลักฐานการเบิกจ่ายที่ปลอมแปลงมาเป็นหลักฐานประกอบการหักล้างเงินยืมทรออง เช่น ใบเสร็จรับเงิน บิลเงินสด ใบสำคัญรับเงิน		✓
๔	กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ ๑) เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย ๒) เจตนาเบิกจ่ายผิดระเบียบ	✓	✓

- Known Factor คือ ความเสี่ยงทั้งปัญหา พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น หรือมีประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
- Unknown Factor คือ ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต ปัญหา พฤติกรรม ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้า)

๓.๒ การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ให้นำข้อมูลที่มีความเสี่ยงการทุจริต จากตารางที่ ๑ มาแยกเพื่อแสดงสถานะความเสี่ยงการทุจริตออกตามราย
สีไฟจราจร เขียว เหลือง ส้ม แดง

ตารางที่ ๒ : ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	สถานะความเสี่ยง			
		เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	การกำหนดราคากลาง - กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องการกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค		✓		
๒	การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการลงทะเบียนทรัพย์สิน(ครุภัณฑ์) ๑) การจัดซื้อจัดจ้าง/ลงนามสัญญา - บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบเกี่ยวกับการระบุ ตรวจสอบ และแยกประเภททรัพย์สิน ๒) การตรวจรับงาน/การเบิกจ่ายเงิน/การลงทะเบียนทรัพย์สิน - ความผิดพลาดจากการแยกประเภทครุภัณฑ์ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบการลงทะเบียนทรัพย์สิน		✓		
๓	กระบวนการหักล้างเงินยืมตรง ๑) การนำหลักฐานการเบิกจ่ายที่ปลอมแปลงมาเป็นหลักฐานประกอบการหักล้างเงินยืมตรง เช่น ใบเสร็จรับเงิน บิลเงินสด ใบสำคัญรับเงิน	✓			
๔	กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ ๑) เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย ๒) เจตนาเบิกจ่ายผิดระเบียบ		✓		

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- สถานะสีเขียว : หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวังในการปฏิบัติงานปกติในการควบคุมดูแลได้
- สถานะสีส้ม : หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน ยากต่อการควบคุม
- สถานะสีแดง : หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิด หรือ อย่างสม่ำเสมอ

๓.๓ เมทริกส์ระดับความเสี่ยง (Risk level matrix)

ตารางที่ ๓ : ตารางทะเบียนข้อมูลที่ต้องเฝ้าระวัง (เมทริกส์ระดับความเสี่ยง)

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับ		ค่าความเสี่ยงรวม (จำเป็นxรุนแรง)
		ความจำเป็น การเฝ้าระวัง	ความรุนแรง ของผลกระทบ	
๑	การกำหนดราคากลาง - กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องการกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค	๒	๓	๖
๒	การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการลงทะเบียนทรัพย์สิน(ครุภัณฑ์) ๑) การจัดซื้อจัดจ้าง/ลงนามสัญญา - บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบเกี่ยวกับการระบุ ตรวจสอบ และแยกประเภททรัพย์สิน	๒	๓	๖
	๒) การตรวจรับงาน/การเบิกจ่ายเงิน/การลงทะเบียนทรัพย์สิน - ความผิดพลาดจากการแยกประเภทครุภัณฑ์ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบการลงทะเบียนทรัพย์สิน	๒	๒	๔
๓	กระบวนการหักล้างเงินยืมตรง ๑) การนำหลักฐานการเบิกจ่ายที่ปลอมแปลงมาเป็นหลักฐานประกอบการหักล้างเงินยืมตรง เช่น ใบเสร็จรับเงิน บิลเงินสด ใบสำคัญรับเงิน	๒	๓	๖
๔	กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ ๑) เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย	๒	๑	๒
	๒) เจตนาเบิกจ่ายผิดระเบียบ	๒	๓	๖

คำอธิบาย : เมทริกส์ระดับความเสี่ยง คือการกำหนดค่าคะแนนความเสี่ยง ของปัจจัยความเสี่ยง ตาราง ๒ ตามระดับคะแนนความจำเป็นของการเฝ้าระวัง คูณกับ ระดับคะแนน ความรุนแรงของผลกระทบดังนี้

- ๑) ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางการพิจารณา ดังนี้
- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรม หรือ ขั้นตอนนั้น เป็น MUST หมายถึง มีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ต้องทำการป้องกัน ไม่ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ MUST คือ ค่าอยู่ระดับ ๒ หรือ ๓
 - ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการงานนั้นๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น SHOULD หมายถึง มีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ SHOULD คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

๒) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้เสีย รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาครัฐ เครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางการเงิน รายได้ ลดรายจ่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน หรือ กระบวนการเรียนรู้ องค์กร ความรู้ ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

๓.๔ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

ให้นำค่าความเสี่ยงรวม (ความจำเป็น X ความรุนแรง) จากตารางที่ ๓ มาทำการประเมิน การควบคุมความเสี่ยงการทุจริต ว่ามีระดับการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ (คุณภาพการจัดการ สอดส่อง เฝ้าระวังในงานปกติ) โดยเกณฑ์คุณภาพการจัดการแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ดี : จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ / ผู้รับมอบหมายงานองค์กร ไม่มีผลเสียทางการเงิน มีรายจ่ายเพิ่ม

พอใช้ : จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานองค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ

อ่อน : จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ / ผู้รับมอบผลงาน และยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

ตารางที่ ๔ : แสดงการประเมินควบคุมความเสี่ยง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ระดับ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยง		
			ความเสี่ยงระดับต่ำ (๑-๓)	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๔-๖)	ความเสี่ยงระดับสูง (๗-๙)
๑	การกำหนดราคากลาง - กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องการกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค	พอใช้		✓	
๒	การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการลงทะเบียนทรัพย์สิน(ครุภัณฑ์) ๑) การจัดซื้อจัดจ้าง/ลงนามสัญญา - บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบเกี่ยวกับการระบุ ตรวจสอบ และแยกประเภททรัพย์สิน ๒) การตรวจรับงาน/การเบิกจ่ายเงิน/การลงทะเบียนทรัพย์สิน - ความผิดพลาดจากการแยกประเภทครุภัณฑ์ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบการลงทะเบียนทรัพย์สิน	พอใช้		✓	
				✓	
		พอใช้		✓	

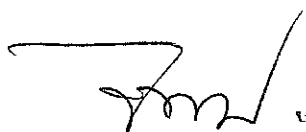
โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	แนวทาง/ มาตรการป้องกันการทุจริต
<p>การกำหนดราคากลาง</p> <p>- กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ซึ่งมีโอกาสใช้อย่างไม่เหมาะสม อาจมีการเอื้อประโยชน์หรือให้ความช่วยเหลือพวกพ้องการกีดกันหรือการสร้างอุปสรรค</p>	<p><u>แผนบริหารความเสี่ยง</u></p> <p>๑) การสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการเฝ้าระวังการทุจริต เช่น พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มช่องทางการร้องเรียนการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>๒) จัดกิจกรรมการฝึกอบรม ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม</p>
<p>การจัดซื้อจัดจ้างที่มีการลงทะเบียนทรัพย์สิน(ครุภัณฑ์)</p> <p>๑) การจัดซื้อจัดจ้าง/ลงนามสัญญา</p> <p>- บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบเกี่ยวกับการระบุ ตรวจสอบ และแยกประเภททรัพย์สิน</p> <p>๒) การตรวจรับงาน/การเบิกจ่ายเงิน/การลงทะเบียนทรัพย์สิน</p> <p>- ความผิดพลาดจากการแยกประเภทครุภัณฑ์ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการตรวจสอบ การลงทะเบียนทรัพย์สิน</p>	<p>องค์ความรู้ด้านการป้องกันการทุจริต การส่งเสริมวัฒนธรรมสุจริตให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง</p>

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	แนวทาง/ มาตรการป้องกันการทุจริต
๓	<p>กระบวนการหักล้างเงินยืมตรง</p> <p>๑) การนำหลักฐานการเบิกจ่ายที่ปลอมแปลงมาเป็นหลักฐานประกอบการหักล้างเงินยืมตรง เช่น ใบเสร็จรับเงิน บิลเงินสด ใบสำคัญรับเงิน</p>	<p>แผนบริหารความเสี่ยง</p> <p>๑) ควรใช้บริการจากผู้ให้บริการ หรือผู้ขายสินค้าที่จดทะเบียน ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ออกโดยกรมสรรพากร หรือจดทะเบียนการค้าที่ออกโดยกระทรวงพาณิชย์ที่สามารถตรวจสอบ และ เชื่อถือได้</p> <p>๒) ใช้บิลเงินสด หรือ ใบเสร็จรับเงิน หรือ ใบสำคัญรับเงิน มาประกอบการหักล้างเงินยืมพร้อมแนบหลักฐานอื่น เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน รูปสถานประกอบการร้านค้า เป็นต้น</p>
๔	<p>กระบวนการเบิกจ่ายงบประมาณ</p> <p>๑) เบิกจ่ายโดยขาดความรู้ความเข้าใจระเบียบการเบิกจ่าย</p> <p>๒) เจตนาเบิกจ่ายผิดระเบียบ</p>	<p>แผนบริหารความเสี่ยง</p> <p>๑) จัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบการเบิกจ่ายฯ หรือ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานด้านการเบิกจ่ายงบประมาณให้แก่บุคลากรอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ</p> <p>๒) มีบทลงโทษเด็ดขาดเมื่อพบการเจตนาการทุจริต</p> <p>๓) เพิ่มการตรวจสอบการเบิกจ่ายเงินที่ละเอียดรอบคอบ</p>

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางนภนรรณ ทองเรือง)
รองปลัดเทศบาล รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการกองคลัง

(นายจตุพร จันทมา)
ปลัดเทศบาลตำบลค่าน้ำแซบ

(นายจตุพร จันทมา)
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่
นายกเทศมนตรีตำบลค่าน้ำแซบ